

HIPERAKTIBITATEA

Gehiegi eta oker medikatutako haurrak

2001ean, 6 eta 17 urte arteko 215 haurri diagnostikatu zieten Arreta Gabeziaren Hiperaktibitate Nahasmendua Nafarroan; 2012an, 1.000 haurri. Hiperaktibitatea arinkeriak diagnostikatzeko joerari gehitu behar diogu modu kezagarrian igo dela pastillak hartzen dituzten haurren kopurua, jakinik botika hauen eraginkortasuna oso zalantzarria dela. Hala diote duela gutxi kaleratutako azterketaren emaitzek.

| MIKEL GARCIA IDIAKEZ |

GARRANTZITSUA DA BEREIZTEA hiperaktiboa “dena” (arazo neurobiologikoa duelako) eta hiperaktibo “dagoena” (beste arrazoiren batengatik jarrera hiperaktiboa duelako). Jokabidearen nahasmendua da hiperaktibitatea, umearen jokabide-pautak aztertuz antzeman beharrekoa, eta gaizki ebaluatutako eta gain-diagnostikatutako kasuak ugartu egin dira (arazo neurobiologikoa herri-tarren %2-3k dauka, baina askoz ume gehiagok du nahasmendua diagnostikatuta). Gaia *Diagnostiko okerren ondorio kaltegarriak* erreportajearen jorratu genuen (2255. zenbakian) eta berriz ekarri dugu orriotara, datu esanguratsuak argitaratu dituelako Luis Carlos Saiz Nafarroako Farmakoterapia Ikerketarako koordinatzaileak, Foru Erkidegoko farmakoterapeutika buletinean.

Lehenik, pediatra eta haur psikiatren artean egindako inkesta eta azterketak hartu ditu hiz-

pide Saizek: horien arabera, sintomen ebaluazioa guraso eta irakasleen –eta hauentzat jokabide “anormala” denaren– interpretazioan oinarritzen da sarri (erreferentzia objektiboak falta dira, neurtu beharreko faktoreak ere ez baitaude argi), eta are gehiago, irizpideen porzentaje handi bat betetzen ez denean ere, nahasmendua diagnostikatzea da joera.

“Botika hartzea lotuta dago emozio adierazpenak urritzearekin, jakin-mina eta espontaneotasuna galtzearekin, eta jarrera pasiboa bultzatzearekin”

Luis Carlos Saiz, farmazeutikoa

Epe labur eta luzera pastillek duten eragina

Behin diagnostikoa eginda, farmakologikoki erantzutea izan ohi da konponbidea. Nafarroan, 2000 eta 2012 urteen artean 30 bider gehitu da metilfenidato eta atomoxetinaren kontsumoa haurren artean. Zertarako balio duen batez ere Ritalin

markapean saltzen den metilfenidatoak? Epe laburrean, frogatu denez, umeak gutxiago oztopatzen ditu gainerakoek hizketaldiak, arreta mantentzeko eta kontzentratzeko balio

dio, eta haurraren mugitzeko gaitasuna txikitzen du. “Sozialki onargarriagoa den jokabide berri hau –ohartarazi du Saizek– lotuta dago emozio adierazpenak urritzearekin, jakinmina eta malgutasun kognitiboa gutxitzearekin, harritzeko eta galdetzeko gaitasuna murriztearekin, iniziativa eta espontaneotasuna galtzearekin, eta umore neutroa eta jarrera pasiboa bultzatzearekin”.

Eta epe luzera, metilfenidatoak lortzen al du umeak aurrerapenak egitea akademikoki, sozialki eta familiar-tean? MTA ikerketa hartzen du adibidetzat Saizek, orain arte egin den zehatzena (7 eta 10 urte arteko 579 haurrengan). Lau taldeetan banatu zituzten haurrok: batzuek botikak hartu zituzten, besteek tratamendu psikosoziala jarraitu zuten, hirugarren taldeak tratamendu konbinatua, eta laugarrenak ohiko terapia. Ondoren, agresibitatea, abilitate sozialak, antsietatea, depresioa, gurasoekin harremana, ikasketetako jarduna... moduko aldagaiak neurtu zizkieten. 14 hilabetera, aldagai guztietako puntuazioa hobetu egin zen lau taldeetan, eta batzuen eta besteen arteko ezberdintasunak txikiak izan ziren. Zortzi urtera, berdinak ziren talde guztietako emaitzak. Hots, botikak hartzeagatik haurrek ez zituzten emaitza hobekak lortu; aldiz, Saizek azpimarratu duenez, farmakoek ondorio kaltegarriak eragin ditzakete, besteak beste, sistema kardiobaskularrean, psikiatrikoan edota endokrinoan, eta menpekotasuna sor dezakete.

Gizarte ereduaren arazoa estaltzeko modua

Nork eta nola zehazten du gaixotasuntzat hartzen denaren kontzeptua? Zein neurritan era-

LATERCERA.COM

Nafarroan, 2000 eta 2012 urteen artean 30 bider gehitu da metilfenidatoaren (Ritalin) kontsumoa haurren artean, nahiz eta frogatu den epe luzera haurren egoera ez dela hobea botikak hartzeagatik.

biltzen ditugu farmako psikoaktiboak kulturalki onartzen denaren kontrol soziala errazteko?

Erosoagoa al zaigu fokua pertsonarengan jartzea, familiaren, hezkuntza sistemaren edo gizartearen disfuntzio konplexuagoak azalera-tuko lituzkeen arazoetan ezartzea baino? Eztabaida mahai gainean jartzen du Luis Carlos Saizek, eta iradokitzen du egungo gizarte ereduaren dinamika ez dela lagungarria haurrari eskatzen diogun gogoeta maila, garapen intelektuala eta heldutasun emozionala lortzeko.

“Ingurumaria honetan, jokabide konplexuen aurrean guraso eta irakasleek maiz gainezka eginda ikusten dute euren burua, hainbat ezaugarriengatik: denbora falta, abilitate zehatzen gabezia, autoritatea ezartzeko ezintasuna, presio lehiakorra... Eta behin umea gaixotzat etiketatu dugunean, norberak izan dezakeen erantzukizunetik aske, farmakoa aukera eroso da, epe laburrean emaitzak dituen eta beste alternatiba batzuk baino ekonomikoagoa. Botika haurraren identitatea indartzera eta beharbada berregitera dator. Dudarik gabe zigorrak, kanporatzeak eta familiar-teko gatazkak saihestuko dira, baina horren ordaina da umearen autonomia eta gaitasunak pastillaren mende uzten direla”.

Ondorioa garbi du profesionalak: ebaluazio landuagoak eta sakonagoak egitea, haurraren, senitartekoen eta ikas-komunitatearen inplikazioarekin ikuspegi zabalagoak jorratzea, eta hautu farmakologikoa azken baliabidea izatea. ■

CuadraBus

www.cuadribus.com

☎ 945 890 804 / 670 477 727 · Faxe: 945 892 215
info@cuadribus.com

ogiaren egia

Zatoz eta ezagutu garai batean egiten ziren ogiak, lehengo osagai eta teknikekin

Galparsoro OKINDEGIA

Antzinako ogiaren kabia bihurtu baitugu denda zahar berria

Kale Nagusia 6 (Alde Zaharra) - DONOSTIA - Tel.: 943 421 074